

9611-İŞVEREN VE İŞVEREN VEKİLİNİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMİ

Ünite 2: Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Sistemi

Giriş

Ulusal iş sağlığı ve güvenliği sistemiyle doğrudan veya dolaylı olarak ilgilenen birçok kurum ve kuruluş vardır. İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi, İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Başkanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Sağlık Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, belediyeler, Sanayi ve Verimlilik Genel Müdürlüğü, Türk Standartları Enstitüsü, Milli Eğitim Bakanlığı, üniversiteler ile sendikalar bu kurumlar arasında sayılabilir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü

İSGGM'nin iş sağlığı ve güvenliği alanındaki görevlerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

- İş sağlığı ve güvenliği ile iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi konularında inceleme ve araştırma çalışmalarını planlamak, programlamak ve uygulanmasını sağlamak,
- Üretilen ve ithal edilen kişisel koruyucu donanımların piyasa gözetimi ve denetimini yapmak ve bu konularda usul ve esasları belirlemek,
- İşyerindeki sağlık ve güvenlik risklerini önlemek ve koruyucu hizmetleri yürütmek üzere görevlendirilecek işyeri hekimleri, iş güvenliği uzmanları ve diğer görevlilerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitim ve belgelendirme usul ve esasları belirlemek,
- Meslek, eğitim görenler, rehabilite edilenler, özel risk grupları ve kamu hizmetlerinde çalışanlar da dâhil olmak üzere tüm çalışanların iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı korunmaları amacıyla gerekli çalışmaları yaparak önlemlerin alınmasını sağlamak,
- İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Başkanlığı ile İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Bölge Laboratuvar Müdürlüklerinin çalışmalarını düzenlemek, yönetmek ve denetlemek,
- İş sağlığı ve güvenliği alanında ölçüm, analiz, teknik kontrol, risk analizi ve değerlendirilmesi, eğitim, danışmanlık, uzmanlık hizmetlerini yapmak ve bu tür hizmetleri verecek özel tüzel kişi ve kuruluşların niteliklerini belirlemek, yetki vermek, yetkilerini iptal etmek, kontrol ve denetimini sağlamak,
- İşyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı, diğer teknik ve sağlık personel ile işçilere eğitim vermek için kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre faaliyet gösteren şirketler ile ortak sağlık ve güvenlik birimlerini yetkilendirmek, gerektiğinde yetkilerini iptal etmek, hizmetin etkin ve verimli

bir şekilde verilip verilmediğinin kontrol ve denetimini sağlamak, işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının eğitimleri sonundaki sınavları yapmak veya yaptırmak, belgelerini vermek, Ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,

- Standart çalışmaları yapmak, normlar hazırlamak ve geliştirmek,
- Faaliyet konuları ile ilgili yayın ve dokümantasyon çalışmaları yapmak ve istatistikleri düzenlemek,
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanlığı

RTB'nin merkezi Ankara'dadır. Ancak, teftiş hizmetlerinin daha etkili ve verimli yürütülebilmesi amacıyla 5 ilde (Ankara, Adana, Bursa, İstanbul, İzmir) grup başkanlıkları oluşturulmuştur. Rehberlik ve Teftiş Kurulunun görevlerini ve yetkilerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

- Bakanlığın görev alanına giren faaliyet ve işlemlerle ilgili teftiş, inceleme ve soruşturmaları yürütmek, gerekli önlemleri almak veya aldirmek,
- Bakanlığın görev alanına giren konularda ulusal ve uluslararası mevzuatın uygulanmasını izlemek, mevzuat çalışmaları yapmak, gerektiğinde, teftiş ve denetimler sonucunda, mevzuatın aksayan yönleri, uygulanabilirliği, sektörel bazda ilgili kurum ve kuruluşlarca alınması gereken önlemleri belirlemek,
- Denetim sonuçlarına ilişkin istatistikleri tutmak, değerlendirmek ve yorumlamak,
- İşsizlik Sigortası Kanunu ile Türkiye İş Kurumu Kanunu uyarınca işyerlerinde inceleme yapmak, iş ve işlemlerini teftiş etmek,
- Kayıtdışı istihdamla mücadele etmek, bu amaçla sektörel analizlere dayalı denetimleri yürütmek ve bu konularda alınması gerekli tedbirleri önermek,
- Kurumun merkez ve taşra teşkilatı ile personelinin idari, mali ve hukuki işlemleri hakkında denetim, inceleme ve soruşturma yapmak,
- Sosyal hizmet ve yardım kuruluşlarınca sunulan hizmetlerin kontrol ve denetimini ilgili birimlerle işbirliği içinde yapmak, sunulan hizmetlerin süreç ve sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek, kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, elde edilen sonuçları rapor haline getirerek ilgililere iletmek,
- Bakanlığın görev alanına giren konularda faaliyette bulunan veya bulunmak isteyen kişi, kurum ve kuruluşlar ile gönüllü kuruluşları teşvik

9611-İŞVEREN VE İŞVEREN VEKİLİNİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMİ

Ünite 2: Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Sistemi

edici mekanizmaların oluşturulmasına yardımcı olmak ve bu alanda yapılacak faaliyetlere ve alanda çalışan meslek elemanlarına rehberlik etmek,

- Sosyal hizmet ve yardım kuruluşlarının faaliyet ve işlemlerinde hataların önlenmesini, yönetim ve kontrol sistemlerinin geçerli, güvenilir ve tutarlı hâle gelmesini sağlamak,
- Bu Bölüm kapsamında hizmet sunan sosyal hizmet kuruluşları ile sosyal hizmetlerden yararlananlara ilişkin olarak ortak veri tabanı oluşturulmasına katkıda bulunmak
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

Rehberlik ve teftiş faaliyetleri, “programlı teftiş” ve “program dışı teftiş” olarak planlanır. Programlı teftişler, yıllık olarak planlanan ve İş Teftiş Kurulunun kendi planları ve öncelikleri çerçevesinde yaptıkları teftişlerdir. Program dışı teftişler, İş Teftiş Kurulunun ihbarı şikâyet ve talep gibi nedenlerle yaptıkları teftişlerdir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi'nin (ÇASGEM) amacı, çalışma hayatı ve sosyal güvenlik konularında ulusal ve uluslararası düzeyde eğitim, araştırma, inceleme, yayın, dokümantasyon ve danışmanlık faaliyetlerinde bulunmaktır.

ÇASGEM'in görevlerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

- Kamu ve özel sektörde faaliyette bulunan işyerlerindeki personelin eğitimlerini sağlamak amacıyla iş sağlığı ve güvenliği, iş teftişi, çalışma hayatı, çalışan-işveren ilişkileri, toplam kalite yönetimi, istihdam, verimlilik, iş piyasası etütleri, ergonomi, çevre, ilk yardım, iş istatistikleri ile işyeri hekimliği, iş güvenliği ile görevli mühendis veya teknik elemanlara sertifika programları düzenlemek,
- Eğitim programları hazırlamak, seminerler düzenlemek, düzenlenen seminerlere katılmak ve bu konularla ilgili araştırmalar yapmak,
- Çalışma ve sosyal güvenlik konularında araştırma ve inceleme yapmak ve bu konularda gerekli bilgi ve belgeler toplamak,
- İşyerlerinin çalışma konuları ve iş verimi ile ilgili sorunlarını, ilgililerin ve iş sahiplerinin olurlarını incelemek ve bu konularda önerilerde bulunmak,
- Türkçe ve yabancı dillerde amacına uygun, görev alanına giren konularda derleme yapmak ve yayınlarda bulunmak,
- Amacına uygun bir şekilde yerli ve yabancı yayın, dokümantasyon gibi eğitim materyalleri temin etmek ve bunlardan yeterince faydalanılmasını sağlamak.

İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Başkanlığı

İSGÜM, çalışanların sağlıklarının korunması, çalışma ortamındaki iş kazaları ve meslek hastalıkları risklerinin en aza indirilmesi amacıyla faaliyette bulunmaktadır.

İSGÜM'ün merkezi Ankara'dadır. Bazı illerde (İstanbul, İzmir, Adana, Kocaeli, Bursa, Kayseri) ise İSGÜM bölge laboratuvarları bulunmaktadır. İSGÜM bünyesinde çeşitli bölümler bulunmaktadır. İSGÜM bünyesinde bulunan bölümleri,

- a. Kalite Bölümü
- b. İş Sağlığı ve Meslek Hastalıkları Bölümü
- c. İş Hijyeni Bölümü
- d. Laboratuvar Yetkilendirme Bölümü
- e. Kontrol Belgesi Bölümü
- f. Eğitim ve Organizasyon Bölümü
- g. Uluslararası İşbirlikleri, Proje ve Strateji Bölümü
- h. KKD Bölümü
- i. İş Güvenliği Bölümü olarak sıralayabiliriz.

İSGÜM'ün yürüttüğü önemli çalışmalar vardır. Değişik işkollarında olan işyerlerinde gürültü ölçümleri, kurşun zehirlenmesinin saptanmasına yönelik tarama muayeneleri, kaçak olarak piyasaya sürülen yapıştırıcıların içerdiği benzen, heksan gibi maddelerin kullanımı sonucu ortaya çıkan (kan kanseri, kol ve bacak felçleri) olguların saptanması bunlar arasında sayılabilir.

Sosyal Güvenlik Kurumu

SGK, sosyal sigortacılık ilkelerine dayalı, etkin, adil, kolay erişilebilir ve çağdaş standartlarda sosyal güvenlik sistemini yürütmek amacıyla faaliyette bulunmaktadır.

Geçmişte SSK, meslek hastalıkları ile ilgili hizmetlerini yerine getirmek konusunda diğer devlet hastanelerinden yararlanamıyordu. Bu nedenle SSK, 1949 yılında ilk meslek hastanesini kurmuştur. Bu hastane, İstanbul Nişantaşı Meslek Hastalıkları Hastanesi'dir. Daha sonra Ankara ve Zonguldak'ta da meslek hastalıkları hastanesi kurulmuştur.

SGK, iş kazası veya meslek hastalığı sonucunda sigortalıya yaptığı her türlü gider ve ödemeleri, sigortalının zarara uğramasına neden olanlardan geri isteme (rücu) hakkına sahiptir.

Sağlık Bakanlığı

Sağlık Bakanlığı da ulusal iş sağlığı ve güvenliği sistemi içinde yer almaktadır.

Sağlık Bakanlığı bünyesinde “Türkiye Halk Sağlığı Kurumu” kurulmuştur. Kurum bünyesinde “Çalışan Sağlığı ve Güvenliği Daire Başkanlığı” da oluşturulan daire başkanlıklarından biridir. Bu şekilde, Sağlık Bakanlığı bünyesinde iş sağlığı ve güvenliği konularına ilişkin özel bir birim meydana getirilmiş ve Sağlık Bakanlığı iş sağlığı ve güvenliği alanında etkin olmaya başlamıştır.

9611-İŞVEREN VE İŞVEREN VEKİLİNİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMİ

Ünite 2: Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Sistemi

Milli Savunma Bakanlığı

Millî Savunma Bakanlığı'nın ulusal iş sağlığı ve güvenliği sistemi içinde bulunması, askerî işyerlerinin teftişi ile ilgilidir. Askerî işyerleri, AÇSHB iş müfettişleriyle aynı yetki ve sorumluluklara sahip askerî iş müfettişleri tarafından denetlenir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Madenlerde, ruhsatların verilmesi, denetimi, projelerin incelenmesi ile ilgili madencilik faaliyetleri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı adına Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

Belediyeler

Belediyeler, yangın, patlama, genel güvenlik ile iş sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin düzenlemeleri işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde dikkate alırlar.

Sanayi ve Verimlilik Genel Müdürlüğü

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde Sanayi ve Verimlilik Genel Müdürlüğü bulunmaktadır. Genel Müdürlüğün, iş sağlığı ve güvenliği ile verimlilik arasındaki ilişkinin araştırılmasına yönelik çalışmaları bulunmaktadır.

Türk Standartları Enstitüsü

Türk Standartları Enstitüsü, her türlü madde, mamul ile usul ve hizmet standartlarını yapmak amacıyla kurulmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün eğitim faaliyetleri, programları, projeleri ile çeşitli kurum ve kuruluşlarla olan işbirlikleri iş sağlığı ve güvenliği açısından önem taşımaktadır.

Üniversiteler

Üniversiteler, iş sağlığı ve güvenliği alanında hem konuyla ilgili eğitim faaliyetleri hem de iş sağlığı ve güvenliği alanında araştırmalar yapılması ve çözüm önerilerinde bulunması ile rol oynamaktadırlar.

Sendikalar

Sendikalar, üyelerinin karşılaştığı iş sağlığı ve güvenliği sorunlarının takipçisi olup çözüm konusunda da katkı sağlayabilirler.

